

huwelijksrecht. Maar zij had, toen zij de macht daar toe bezat, veel meer moeten doen. Neen, niet zonder meer, de Mohammedaansche huwelijkswetgeving aan den kant zetten, maar toch wel zoo snel mogelijk. Niet achter de volksconscientie aanhinken. Als zij haar roeping verstaat, komt zij wel eens in conflict met niet-Christelijke godsdiensten. Doch de Ned. Overheid heeft in Indië haar roeping te weinig verstaan. Daar zijn ergerlijke voorbeelden van te noemen. Zij was in den regel zoo liberaal mogelijk. Dat zal Dr Verkuyll in haar moeten prijzen! Terwille van de volksconscientie!

G. GOOSSENS.

RECTIFICATIE.

In het eerste artikel (zie blz 378, 1e kolom aan het einde der 5e alinea) kwam een storende drukfout voor. Er staat daar radicale gelijkwaardigheid enz. Dit moet zijn: raciale gelijkwaardigheid enz.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Een onzer antirevolutionaire senatoren heeft onlangs in de Eerste Kamer gewag gemaakt van een door het Christendom geadeld humanisme. De minister-president, Drees, vertelde in zijn programmrede, waarin hij het karakter van zijn kabinet teekende, dat zijn ministerie respect had voor het Christendom; aan hetwelk een groot deel van het volk zijn geestelijke kracht ontleende, maar daar naast roemde hij van een ander deel, dat gelijke deugd en kracht putte uit geheel andere bron. Het humanisme, dat dus leeft uit eigen kracht, buiten den Christus der Schriften om. Het is denkbaar, dat de Roomschen zich bij zulke teekeningen kunnen neerleggen, want de heidense mythologie is volgens Rome toch een voortrap voor, een toeliding tot het Christelijk geloof.

En niet Augustinus, die in weerwil van de synthese, waaraan hij zich moeilijk kon onttrekken, toch de kracht der antithese verstond tusschen wereld en kerk, maar Thomas van Aquino, die het huwelijk van heidense en christelijke wijsheid bevestigde, geeft voor de politiek der Roomschen den toon aan.

Maar hoe staat het thans met diegenen, die zich nog gaarne Calvinisten noemen?

Daar zijn er onder degenen, die nog prijs schijnen te stellen op den naam van gereformeerd. Velen, die de wereld niet zoo kwaad achten en meenen, dat, als de kerk het voor die wereld passend woord vond — dat de Schrift niet biedt — zij wel ooren voor het Evangelie hebben zou.

Zij zouden dus allicht iets gevoelen voor een door een zeker Christendom geadelde wereld.

Ik denk dat een andere naam beter past: een door de wereld diep bedorven Christendom.

Wat ons diep moet treffen is de groote wereldzin, die zich in den christelijken kring meer en meer openbaart.

En koos men nu nog royaal, zooals de Schrift het toch ook zegt: of het een, of het ander, het zou erg zijn, maar er lag toch iets beslissends in, waarvoor de wereld althans respect kon hebben.

Maar zoo is het niet. Men volgt de wereld na — en stelt daarna de conscienties, die van zich zelf en van anderen, gerust met een vroom praatje. En dat is het nu, wat de wereld spotten doet. En ten onrechte?

En als een jonge man, in gereformeerden kring opgevoed, maar die de wereld heeft gekozen, zulks leest, dan schuift hij het met een hartgrondig: bah! ter zijde. Ten onrechte?

Wij hebben dit vertoon nu kunnen zien ter gelegenheid van de Olympische Spelen.

Dat deze spelen een der vele bewijzen zijn, dat de christenheid weer terugzinkt in een puur heidendom, veel erger dan dit, omdat het geschiedt onder de volken, die het Woord Gods hadden ontvangen, behoeft geen bewijs. Dat wordt alom toegegeven. De vlam, die het „heilig“ vuur op de Olympiade moest ontsteken, kwam uit den tempel van Zeus in Athene, en de openingsrede door den aartsbisschop van Canterbury gehouden, had eeuwen geleden voor een heidensch stadion even goed kunnen gelden. Heel die sportverheerlijking stamt uit het paganisme.

Daar is geen twijfel aan.

Maar hoe moesten nu onze christelijke dagbladen met het nieuws van deze Olympiade aan? De lezers haakten er toch naar? Men moet toch meedoen?

De stijl der wereldsche pers werd reeds algeheel overgenomen. Het is deze stijl, dat niet het wezenlijk belangrijke de grootte der letter, waarmee het nieuws wordt aangekondigd, bepaalt; dat zou, hoewel onnoodig, toch nog eenigermate te verdedigen zijn. Maar het is de letter, die beslist over het belang. En in dien stijl werd nu in de christelijke dagbladen alles gegeven, wat ook de pers der wereld bood. Alle nieuws van de Olympiade. En al de hulde voor de sterksten en de vlisten daar.

Bleef het nu daarbij, dat zou men kunnen constateren: hier werd een beslissende keuze gedaan. En daarmee uit.

Maar hier bleef het niet bij.

Want men mocht toch het christelijk karakter van het blad niet vergeten. Er kwamen eerst eenige verklaringen. Ziet u, sport, dat is toch niet verboden. In

zich zelf en op zich zelf, is lichaams oefening toch niet kwaad. Men heeft daar een gepast woord voor: „als zoodanig“. En dan: de Zondag was er niet mee gemeed.

Daar had men een prachtig argument. Men zal de wereld in alles kunnen volgen, als het maar niet op den Zondag is.

Daar komt dan ons christelijk karakter voor den dag. Acht iemand wereldzin een heel leelijke ziekte voor den belijder van den Christus, dan past hier het oude liedje: altijd is vroom jantje ziek, in de week maar Zondags niet; Zondags gaat hij naar de kerk met zijn boek vol zilverwerk.

Dat zilverwerk moge dan niet meer modern zijn, het vroom gezicht waarlijk wel.

Dus, nu zijn wij al een heel stuk op weg. De sport is „als zoodanig“ niet verkeerd. En de Zondag is er niet bij.

In een kerkbode zag ik nog een andere vondst.

Gewaagt de apostel Paulus niet van het stadion? Ontleende hij daaraan niet een treffend beeld voor den loopbaan des Christens?

Is er die Olympiade niet zelfs iets machtigs moois? En dan kwam er een zoete toepassing voor den christelijken strijd. Maar er werd geen positie gekozen tegen dit stuk paganisme, dat de vreeselijke armoede van het leven in onze dagen ons doet zien.

En tenslotte . . .

Zie, de feesten waren voorbij. De christelijke pers heeft zich beijverd alles mede te deelen in concurrerende geestdrift die het toppunt bereikte in de hulde een vrouw gebracht, die het hardst kon loopen.

Want — en hier kwam een huichelarij te pas, die de wereld ook zeer goed kent: zij heeft een man, haar trainer, en zij heeft kinderen en wijdt zich nu weer aan haar huis.

Maar de feesten zijn nu weer voorbij.

Was alles in orde? Kunnen wij zeggen, dat er niet hier of daar een geweten is, dat vermaant?

Wel — dan was daar een vroom artikel, dat alles goed maakt. Eenig vermaan, om toch van de sport geen afgod te maken.

Toch goed te begrijpen dat men al die dingen der wereld, die weer in het heidendom verviel, kan volgen met haast gewijde aandacht en met een belangstelling, die de geestdrift der wereld evenaard, maar dat wij daarna weer moeten bedenken, dat wij toch belijders van den Christus zijn, niet waar?

Ik verzeker u, dat, als de echte wereldling van dat alles kennis neemt, hij lacht en spot.

Wij kunnen ons ergeren als een humanistische schrijver als hij. Dickens, geen vroom christen kan teekenen, of hij maakt er een „rednosed man“ als Stiggins van, een drankzuchtigen huichelaar, en dat hij de grootst mogelijke pret heeft, als hij kon vertellen, hoe de oude Weller dien „godzaligen“ man onder de pomp houdt. Maar het valt niet te ontkennen, dat er christenen zijn, die de wereld reden geven tot zulk een spot.

Ik meen daarom, dat als de christelijke dagbladen haar lezers het nieuws van de Olympiade niet wilde of durfde onthouden, want men is nu eenmaal „algemeen christelijk“ geworden en moet dan „concenter tout le monde et son père“, iedereen tevreden stellen en zijn vader erbij, zij het dan maar heel royaal had moeten doen zonder allerlei verontschuldgingen en in elk geval zonder eenig vroom smoesje.

Maar zooals het nu ging is het eigenlijk niet dan diep beschamend. En als men dan zijn houding zelfs wil goedpraten met de opmerking, dat God regeert over boozen en goeden dan blijkt daaruit, hoezeer de gemeene-gratie-theorie het christelijk leven kan bederven.

Het is, als wij dit overdenken, goed niet in de eerste plaats naar buiten, maar allereerst naar binnen te zien, naar den eigen kring.

De wereld oefent thans op de christenheid een ontzaglijke macht uit, een bekoring, die tot steeds dieper verval voert.

Er is in breeden kring een pogen om alles wat de wereld voor schijnschoon biedt binnen te halen en toch belijgend christen te blijven.

Zoo heeft de mensch twee ijzers in het vuur.

En wij allen zijn kinderen van dezen boozen tijd vol afval. De radio brengt de wereld der ijdelheden in onze huiskamer. De pers wil een zoo breed mogelijke kring lezers. Men denkt dan nog wel evangelisatie te drijven door aan den wereldzin zooveel mogelijk tegemoet te komen. Men wordt psychologisch, zielkundig.

En doet allengs meer in alles, voor het tooneel en de bioscoop en den dans en de sport, met de wereld mee.

Een paar eeuwen geleden was er ten onzent bij de Roomschen, die kerk en wereld weten te huwen, een spotversje tot teekening van sommige protestanten. Het luidde aldus:

„Geuzen willen wel met ons gasten, maar zij en willen niet met ons vasten“.

De paganisten van dezen tijd kunnen zeggen: die gereformeerde menschen willen met ons van de wereld genieten, maar zij komen een beetje achteraan en — als het maar niet op den Zondag is.

Maar bleef de Zondag er wel geheel buiten?

Wat nu onder ons geschiedt doet denken aan de dagen van Augustinus, toen in het stadion en in het

circus de christenen niet meer in het centrum werden geplaatst als prooi voor de wilde dieren, maar toen zij konden plaats nemen in de rijen der duizenden toeschouwers. Augustinus waarschuwde zeer ernstig tegen stadion en schouwburg. Maar zijn vermaning werd al minder ter harte genomen.

Wij mogen wel al den dag het woord der Schrift voor oogen hebben en in ons hart: „hebt de wereld niet lief, noch 't geen in de wereld is; zoo iemand de wereld liefheeft de liefde des Vaders is niet in hem“. Joh. 2: 12—17.

Met hartelijke groeten en heilbode uw toegenegen
MARNIX.

PERSSCHOUW

„Geloovige woorden“.

De synodocraten zijn met ds Bos' woorden ingenomen; we noemden reeds ds H. Veldkamp.

Hij schrijft in zijn kerkbode:

Zoals men weet, openbaart zich onder de broeders van art. 31 tweestriel stroming, hetgeen men in 't kort zo kan samenvatten, dat de ene richting niet en de andere wel met ons wil praten. Prof. Schilder vertegenwoordigt de eerste groep.

Natuurlijk is dat onwaar: het staat duidelijk anders in de Acta. En in ons blad. Ds V. moest het zóó zeggen: de ééne wil voordat we eventueel aan het praten komen, het schrijven niet overgeslagen hebben, de ander wil dat wel. Waarom vertellen deze menschen niet, hoe het staat met de Chr. Geref. Kerken? Willen die nu ineens tegenover de synodocraten wél het stadium van schrijven overslaan? Mij niets van bekend.

Intusschen (na de aanhaling van ds Bos):

Dit zijn geloovige woorden, en ik hoop, dat ze weerklank zullen vinden zowel in de eigen kring van Ds Bos als by ons. Het zou een grote vreugde wezen als de hereniging een feit kon worden, maar zal dit „gesprek“ vruchtbaar wezen, dan moet geen der „partijen“ beginnen met op het standpunt te staan, dat ze voor 100 pct. gelijk hebben. Wij ook niet!

Wie heeft ooit gesproken over 100 pct.? Over vertuig en informeer ons, hebben we gezegd, en eisch van ons hetzelfde, — meer niet. Wil ds V. eens zeggen, of de rapporten en decreten van 1944 „geloovige woorden“ zijn geweest?

Hoe men in Indië de eenheid zoekt.

De Locomotief (96e jrg., nr 257) schrijft:

Bandoeng, 8 Juli (Aneta). — Op 6 Juli begon te Bandoeng de vergadering van de classis Batavia der Gereformeerde Kerken in Indonesië. Voor het eerst in de geschiedenis worden de vergaderingen bijgewoond door vertegenwoordigers van de Protest. Kerk: de predikanten B. Keers en A. Matulapelva. De Prot. Kerk van Bandoeng wordt vertegenwoordigd door Ds J. A. de Klerk, uit Djokja is afgevaardigd Ds S. P. Poerwadjaga, contactdeputaat van de Synode der Javaanse Kerken in Midden-Java ten Zuiden.

Een wisselend aantal veldpredikers woonde de vergaderingen bij. Op deze eerste dag kwam o.a. ter sprake de geestelijke verzorging van de Gereformeerden onder de militairen in Indonesië. Vastgesteld werd, hoe deze arbeid moet worden verdeeld tussen de moederkerken in Nederland, de veldpredikers en de Kerken in Indië. Een onderdeel van dit werk, n.l. de verspreiding van het kerkblad „Contact“ en de preken-serie „Het Levens Woord“, blijkt in een behoefte te voorzien.

Dinsdagmiddag belegde de Geref. Kerk van Bandoeng een vergadering met de afgevaardigden en gasten, waarbij Ds De Klerk een historisch overzicht gaf van de ontwikkeling van het Prot. Kerkelijk leven in Indonesië.

Uitvoeriger besprak hij de besluiten van de onlangs in Buitenzorg gehouden Synode der Prot. Kerken. Inlichtingen werden door hem verstrekt over deze belangrijke besluiten.

Voorts besloot de Classis een deel van de Zendingarbeid der Christelijke Kerken in Makassar op zich te nemen en also voort te zetten het werk, dat Ds H. v. d. Brink daar vroeger verrichtte in opdracht van de Kerk van Soerabaja. Z. Eerw. zal de leetuurvoorziening van de Zending in Oost-Ind. en de geestelijke verzorging van het Zendingziekenhuis Laboeng Badji op zich nemen. Voor hulp bij de exploitatie van dit ziekenhuis zal een beroep worden gedaan op andere zendingsinstanties, met name in Nederland.

Nadat op de tweede vergadering telegrammen waren gezonden aan H. M. de Koningin en de Prinses-Regentes, kwam een der belangrijkste onderwerpen aan de orde: het kerkelijk gesprek tussen Protestantse en Gereformeerde kerken.

De bespreking hiervan vond plaats in tegenwoordigheid van de afgevaardigden der Prot. kerken.

Hierbij bleek de brandende begeerte, wáár dit maar mogelijk is, niet alleen tot dit gesprek, maar ook tot samenwerking te komen. Een ernstige moeilijkheid hierbij is, dat de Geref. Kerken zich gebonden weten aan de uit Nederland meegenomen Belijdenis en dat zij dienovereenkomstig de tucht over leer en leven harer leden oefenen, terwijl in de Prot. Kerk slechts een summier belijdenis als basis voor de opbouw van het kerkelijk leven is aanvaard. De samenwerking bij